

ग्रंथालय संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नगर भवन, मुंबई- ४०० ०२३

दुरध्वनी क्र. :- (०२२) २२६६४६३८/२२६७१३३३ | फॅक्स क्र. :- २२६४४६३८

Website:- www.dol.maharashtra.gov.in | E-mail:- directorho@dol.maharashtra.gov.in

जा. क्र. १४/(३४)/विकेंद्रीकरण/२०१३-१४/१४७९७-८६७

दिनांक:- २७/११/२०१३

- (अ) ग्रंथपाल या पदनामाऐवजी जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी व
(ब) शासकीय जिल्हा ग्रंथालय ऐवजी जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय असा बदल करणेबाबत...

- वाचा :-** १) ग्रंथालय संचालनालयाचे पत्र क्र.३२/विकेंद्रीकरण/२००९-१०/२३७०, दि.१०/०६/२००९.
२) ग्रंथालय संचालनालयाचे पत्र क्र. ३२/विकेंद्रीकरण/२०००९-१०/१७४३६, दि.२८/०३/२०११.
३) महाराष्ट्र शासन, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: मराग्रं -२०११/
(प्र.क्र.१४४/११)/साशि-५, दिनांक : १९/०९/२०१३

प्रस्तावना :-

ग्रंथालय संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांच्या कामकाजामध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ होत असल्याने, तसेच विभागीय ठिकाणाहून ज्या त्या विभागामधील सर्व जिल्हयांचा कारभार नियंत्रित करावा लागत असल्याने, मनुष्यबळ अधिक वाया जाते. तुलनात्मकदृष्ट्या शासनावर अधिक आर्थिक भार पडतो, सर्वसामान्य जनतेला कामकाजाच्या दृष्टीकोनातून अधिक त्रास होतो. तसेच शासन यंत्रणेलासुद्धा विभागीय कार्यालयातून, त्या विभागातील सर्व जिल्हयांमध्ये नियंत्रण ठेवणे सर्वदृष्टीने कठीण होते. परिणामी छोट्या छोट्या महत्वाच्या कामांना आणि **जनकल्याणास आवश्यक** ती गती देणे शक्य होत नाही. सद्यःस्थितीत सर्व ३५ जिल्हयांमध्ये जिल्हा ग्रंथालये कार्यरत आहेत. त्यामुळे विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांच्या कामाचे विकेंद्रीकरण करून त्याचे जिल्हा ग्रंथालयात वाटप करून, सध्या अस्तित्वात असलेले (अ) “**ग्रंथपाल**” या पदनामाऐवजी “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी**” व (ब) “**शासकीय जिल्हा ग्रंथालय**” ऐवजी “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय**” असा बदल करण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासनाने संदर्भ क्र.३ अन्वये शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. त्याअनुषंगाने विकेंद्रीकरणान्तर्गत संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील सहाय्यक ग्रंथालय संचालक आणि जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी या कार्यालयांच्या पदांमध्ये बदल करण्याबाबतचे आदेश ग्रंथालय संचालनालय खालीलप्रमाणे निर्गमित करित आहे.

आदेश :-

ग्रंथालय संचालनालयाच्या अधिनस्त असलेल्या विभाग स्तरावरील सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयाच्या कामकाजात **एकसुत्रता व गतिमानता** आणण्यासाठी, सुशासन (Good Governance) च्या दृष्टीकोनातून सद्यःस्थितीतील “**शासकीय जिल्हा ग्रंथालय**” ऐवजी “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय**” व जिल्हयाच्या ठिकाणी कार्यरत असलेल्या “**ग्रंथपाल**” या पदनामाऐवजी “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी**” असा बदल करण्यात येत आहे.

२. विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयामधील संबंधित जिल्हयाचे काम व संबंधित जिल्हयांसाठी आवश्यक असलेली पदे, त्या त्या संबंधित “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयाकडे**” सोबतच्या **परिशिष्ट-अ** नुसार वर्ग करण्यात येत आहेत.

३. जिल्हयातील सर्व प्रकारच्या ग्रंथालयीन सेवा, त्यासाठी आवश्यक निधी, जिल्हा नियोजन समितीशी निगडित सर्व कामे आणि शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांची अनुदानविषयक सर्व कामे पाहण्यासाठी आहरण व संवितरण अधिकारी व कार्यालय प्रमुख म्हणून “**जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी**” यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

(कृ.मा.प.)

४. सहाय्यक ग्रंथालय संचालक हे त्या त्या विभागातील सर्व जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयांवर त्या विभागाचे ते **नियंत्रक अधिकारी** राहतील.

५. जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी यांच्याकडून प्राप्त झालेले सर्व प्रकारचे प्रस्ताव व अन्य कार्यालयीन माहिती, सहाय्यक ग्रंथालय संचालक यांनी विद्यमान पद्धतीप्रमाणे अंतिम मंजूरीसाठी ग्रंथालय संचालनालयाकडे सादर करावी.

६. विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयामधील कर्मचारी वर्ग आणि संबंधित जिल्ह्याचे काम, त्या त्या संबंधित जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयात वर्ग करण्याबाबत, तसेच अन्य कामकाज व अनुषंगिक कामांची अंमलबजावणी करण्याबाबतची **कार्यपद्धती स्वतंत्रपणे परिपत्रकाद्वारे निर्गमित करण्यात येत आहे.**

वरीलप्रमाणे सर्व कार्यवाहीची अंमलबजावणी विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक व जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी यांनी आदेश निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून तात्काळ करण्यात यावी.

(**डॉ.बा.ए.सनान्से**)

प्र.ग्रंथालय संचालक
ग्रंथालय संचालनालय,
महाराष्ट्र राज्य

सहपत्र :- १) परिशिष्ट-अ

२) दि.१९/०९/२०१३ च्या शासन निर्णयाची प्रत.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीसाठी अग्रेषित :

१. सहाय्यक ग्रंथालय संचालक, अमरावती/औरंगाबाद/नागपूर/नाशिक/पुणे/मुंबई विभाग.
२. जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय, अहमदनगर/अमरावती/औरंगाबाद/उस्मानाबाद/कोल्हापूर/गडचिरोली/गोंदिया/जळगाव/जालना/ठाणे/धुळे/नंदूरबार/नाशिक/नांदेड/परभणी/पुणे/मुंबई उपनगर/मुंबई शहर/बीड/लातूर/रायगड/रत्नागिरी/वाशिम/सातारा/सांगली/सिंधुदूर्ग/सोलापूर/हिंगोली.
३. जिल्हा ग्रंथपाल, अकोला/चंद्रपूर/नागपूर/बुलढाणा/भंडारा/यवतमाळ/वर्धा.
४. कोषागार अधिकारी, कोषागार कार्यालये, अहमदनगर/अमरावती/औरंगाबाद/उस्मानाबाद/कोल्हापूर/गडचिरोली/गोंदिया/जळगाव/जालना/ठाणे/धुळे/नंदूरबार/नाशिक/नांदेड/परभणी/पुणे/मुंबई उपनगर/मुंबई शहर/बीड/लातूर/रायगड/रत्नागिरी/वाशिम/सातारा/सांगली/सिंधुदूर्ग/सोलापूर/हिंगोली/अकोला/चंद्रपूर/नागपूर/बुलढाणा/भंडारा/यवतमाळ/वर्धा.
५. उपकोषागार अधिकारी, कोषागार कार्यालय, कोकण भवन, नवी मुंबई.

प्रत माहितीसाठी सविनय सादर:

१. मा.खाजगी सचिव, मा.मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.खाजगी सचिव, मा.राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा.प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.महालेखापाल, मुंबई/नागपूर.

प्रत माहितीसाठी :-

१. ग्रंथपाल गट-अ, राज्य मध्यवर्ती ग्रंथालय, मुंबई.
२. ग्रंथपाल गट-अ, शासकीय विभागीय ग्रंथालय, नागपूर/पुणे.
३. ग्रंथपाल गट-ब, शासकीय विभागीय ग्रंथालय, अमरावती/औरंगाबाद/नाशिक/रत्नागिरी.
४. ग्रंथपाल गट-ब, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर स्मृती ग्रंथालय, दापोली, जि.रत्नागिरी.
५. सर्व कार्यासन अधिकारी, ग्रंथालय संचालनालय, मुंबई.

ग्रंथालय संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई- ४०० ०२३

परिशिष्ट- अ

विकेंद्रीकरणानुसार सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांमध्ये राहणारी व जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयांमध्ये वर्ग केलेल्या पदांची संख्या दर्शविणारा तक्ता

अ. क्र.	विभागीय स.ग्रं.सं	जि.ग्रं.अ. कार्यालये	वर्ग केलेली पदे						एकूण
			स.ग्रं.सं.	निरिक्षक	मु. लि.	व. लि.	क. लि.	शिपाई	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१.	अमरावती	-	१	१	-	१	१	२	६
१.१		अकोला	-	१	-	-	-	-	१
१.२		अमरावती	-	१	-	-	-	-	१
१.३		बुलढाणा	-	-	-	-	-	-	-
१.४		वाशिम	-	-	-	१	-	-	१
१.५		यवतमाळ	-	-	-	१	-	-	१
		एकूण	१	३	-	३	१	२	१०
२.	औरंगाबाद	-	१	१	१	-	१	२	६
२.१		औरंगाबाद	-	१	-	१	-	-	२
२.२		उस्मानाबाद	-	१	-	-	-	-	१
२.३		बीड	-	-	-	१	-	-	१
२.४		हिंगोली	-	-	-	-	१	-	१
२.५		जालना	-	-	-	-	-	-	०
२.६		लातूर	-	१	-	-	-	-	१
२.७		नांदेड	-	-	-	१	-	-	१
२.८		परभणी	-	-	-	-	१	-	१
		एकूण	१	४	१	३	३	२	१४
३.	नागपूर	-	१	१	१	-	१	२	६
३.१		नागपूर	-	-	-	-	-	-	०
३.२		चंद्रपूर	-	-	-	-	-	-	०
३.३		वर्धा	-	-	-	-	-	-	०
३.४		भंडारा	-	-	-	-	-	-	०
३.५		गोंदिया	-	१	-	-	१	-	२
३.६		गडचिरोली	-	१	-	१	-	-	२
		एकूण	१	३	१	१	२	२	१०
४.	नाशिक	-	१	१	-	१	१	२	६
४.१		नाशिक	-	-	-	-	-	-	०
४.२		धुळे	-	-	-	-	-	-	०
४.३		नंदुरबार	-	-	-	-	१	-	१
४.४		जळगाव	-	१	-	१	-	-	२
४.५		अहमदनगर	-	१	-	१	-	-	२
		एकूण	१	३	०	३	२	२	११

अ. क्र.	विभागीय स.ग्रं.सं	जि.ग्रं.अ. कार्यालये	वर्ग केलेली पदे					एकूण	
			स.ग्रं.सं.	निरिक्षक	मु. लि.	व. लि.	क. लि.		शिपाई
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
५.	पुणे	-	१	१	१	-	१	२	६
५.१		पुणे	-	१	-	-	-	-	१
५.२		कोल्हापूर	-	१	-	-	-	-	१
५.३		सोलापूर	-	१	-	२	-	-	३
५.४		सांगली	-	१	-	१	१	-	३
५.५		सातारा	-	१	-	१	१	-	३
		एकूण	१	६	१	४	३	२	१७
६.	मुंबई	-	१	१	१	१	-	२	६
६.१		ठाणे	-	-	-	-	-	-	०
६.२		मुंबई शहर	-	-	-	-	-	-	०
६.३		मुंबई उपनगर	-	-	-	-	-	-	०
६.४		रायगड	-	-	-	-	-	-	०
६.५		रत्नागिरी	-	१	-	-	-	-	१
६.६		सिंधुदूर्ग	-	-	-	-	-	-	०
		एकूण	१	२	१	१	०	२	०७
		एकूण	६	२१	०४	१५	११	१२	६९
अ	लातूर (शा.जि.ग्रं., जालना या कार्यालयातील व. लि. पद वर्ग)		-	-	-	१	-	-	१
ब	नंदुरबार (शा.जि.ग्रं., धुळे या कार्यालयातील व. लि. पद वर्ग)		-	-	-	१	-	-	१
क	सिंधुदूर्ग (शा.जि.ग्रं., रायगड या कार्यालयातील व. लि. पद वर्ग)		-	-	-	१	-	-	१
	एकूण		६	२१	०४	१६	११	१२	७२

 (डॉ. बा. ए. सनान्से)
 प्र. ग्रंथालय संचालक,
 ग्रंथालय संचालनालय,
 महाराष्ट्र राज्य

ग्रंथालय संचालनालय
म. राज्य, मुंबई
आवक क्रमांक ५२०
दिनांक २०/११/१३
कार्या ३

(अ) "ग्रंथपाल" या पदनामाऐवजी "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी" व
(ब) "शासकीय जिल्हा ग्रंथालय" ऐवजी "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी
कार्यालय" असा बदल करणेबाबत.....

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक मराग्रं-२०११/(प्र.क्र.१४४/११)/साशि-५

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०००३२.

दिनांक : १९ सप्टेंबर, २०१३.

संदर्भ : ग्रंथालय संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांची पत्रे

(१) क्र.३२/विकेंद्रीकरण/२००९-१०/२३७०, दिनांक १०.०६.२००९ व

(२) क्र.३२/विकेंद्रीकरण/२००९-१०/१७४३६, दिनांक २८.०३.२०११

प्रस्तावना : ग्रंथालय संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांतर्गत सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांच्या कामकाजामध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ होत आहे. नवीन ग्रंथालयांचे मान्यतेसाठी व दर्जाबदलांसाठी राज्यभरातून प्राप्त होणा-या प्रस्तावांची मुदतीत छाननी करणे, प्रत्यक्ष जागेवर जाऊन तपासणी करणे, त्यानुसार मान्यतेसाठी शिफारशी करणे, पुढील सर्व अनुषंगिक कामे, तसेच पूर्वी मान्यता दिलेल्या ग्रंथालयांची कागदपत्रे, वार्षिक अहवाल, ऑडीट रिपोर्ट प्राप्त करून घेणे, शक्य तितक्या वार्षिक तपासण्या करणे व अनुदान दोन हप्त्यात वितरित करणे, राजा राममोहन रॉय ग्रंथालय प्रतिष्ठानांतर्गत योजनांची अंमलबजावणी करणे, पुरस्काराचे प्रस्ताव प्राप्त करून त्यांची प्रत्यक्ष भेट देऊन तपासणी करणे, इ., अशी विविध कामे विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांकडून केली जातात. तसेच अर्थसंकल्पीय कामकाज, प्रशासकीय मान्यता, पुरवणी प्रस्ताव, अशा प्रकारची महत्त्वाची कामेसुद्धा अखत्यारितील सर्व जिल्ह्यांशी संपर्कात राहून विभागीयस्तरावरून केली जातात. विभागीय ठिकाणाहून त्या विभागामधील सर्व जिल्ह्यांचा कारभार नियंत्रित करावा लागत असल्यामुळे, मनुष्यबळ अधिक वाया जाते. तुलनात्मकदृष्ट्या शासनावर अधिक आर्थिक भार पडतो, सर्वसामान्य जनतेला कामकाजाच्या दृष्टीकोनातून अधिक त्रास होतो. तसेच शासन यंत्रणेलासुद्धा विभागीय कार्यालयातून, त्या विभागातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये नियंत्रण ठेवणे सर्वदृष्टीने कठीण होते. परिणामी छोट्या छोट्या महत्त्वाच्या कामांना आणि जनकल्याणास आवश्यक ती गती देणे शक्य होत नाही. सद्य:स्थितीत सर्व ३५ जिल्ह्यांमध्ये जिल्हा ग्रंथालये कार्यरत आहेत. त्यामुळे विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयांच्या कामाचे विकेंद्रीकरण करून त्याचे जिल्हा ग्रंथालयात वाटप करून, सध्या अस्तित्वात असलेले (अ) "ग्रंथपाल या पदनामाऐवजी "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी" व (ब) "शासकीय जिल्हा ग्रंथालय" ऐवजी "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय" असा बदल करण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सद्य:स्थितीत सर्व ३५ जिल्ह्यांमध्ये जिल्हा ग्रंथालये कार्यरत आहेत. त्यामुळे जिल्ह्यांच्या कामाचे विकेंद्रीकरण करण्याच्या दृष्टीकोनातून सद्य:स्थितीतील (अ) "ग्रंथपाल" या पदनामाऐवजी, "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी" व (ब) "शासकीय जिल्हा ग्रंथालय" ऐवजी "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय" असा बदल करण्यात येत आहे. याकरिता विभागीय सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयामधील संबंधित जिल्ह्याचे काम पहाणारा कर्मचारी वर्ग आणि संबंधित जिल्ह्याचे काम, त्या त्या संबंधित जिल्हा ग्रंथालय कार्यालयात वर्ग करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. संबंधित जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या ग्रंथालय सेवा तसेच आवश्यक निधी बाबतची सर्व कामे आणि शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांची अनुदानाविषयक आणि संबंधित सर्व कामे पाहण्यास "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी" यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयांमध्ये,

त्यांच्यासह निरीक्षक, तांत्रिक सहाय्यक, मुख्य लिपिक/वरिष्ठ लिपिक/कनिष्ठ लिपिक व शिपाई, चौकीदार ही पदे उपलब्धतेनुसार राहतील.

२. सहाय्यक ग्रंथालय संचालक यांच्याकडे असलेली संबंधित जिल्ह्यातील सर्व कामे व संबंधित जिल्ह्यांसाठी आवश्यक असलेला कर्मचारी वर्ग "जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी" यांचेकडे आवश्यक त्या प्रमाणात सोबतच्या परिशिष्ट "अ" नुसार ग्रंथालय संचालकांनी त्यांचेस्तरावर वर्ग करावा. तसेच जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी यांच्याकडून प्राप्त झालेले सर्व प्रकारचे प्रस्ताव व अन्य कार्यालयीन माहिती, सहाय्यक ग्रंथालय संचालक यांनी विद्यमान पद्धतीप्रमाणे अंतिम मंजूरीसाठी संचालनालयाकडे सादर करावी. सहाय्यक ग्रंथालय संचालक कार्यालयामध्ये त्यांच्यासह निरीक्षक, मुख्य लिपिक/ वरिष्ठ लिपिक/ कनिष्ठ लिपिक व शिपाई ही पदे उपलब्धतेनुसार राहतील.

३. संबंधित जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी हे त्या त्या कार्यालयाचे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून काम पहातील.

४. सहाय्यक ग्रंथालय संचालक यांचे त्यांच्या विभागातील सर्व जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयांवर नियंत्रण राहिल. त्या विभागाचे ते नियंत्रक अधिकारी राहतील.

५. वरीलप्रमाणे सर्व कार्यवाही करण्याचे अधिकार ग्रंथालय संचालक, महाराष्ट्र राज्य यांचेकडे राहतील.

६. हे आदेश सामान्य प्रशासन विभाग व वित्त विभागाच्या सहमतीने व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.३०५/व्यय-५, दिनांक २७.५.२०१३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(रा.वि. जाधव)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

सहपत्र : परिशिष्ट "अ"

प्रति,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

ग्रंथालय संचालक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

ग्रंथपाल, राज्य मध्यवर्ती ग्रंथालय, मुंबई

सहाय्यक ग्रंथालय संचालक, विभागीय कार्यालये (६) }

ग्रंथपाल, सर्व शासकीय विभागीय ग्रंथालये } ग्रंथालय संचालनालयामार्फत

ग्रंथपाल, सर्व शासकीय जिल्हा ग्रंथालये }

मा. मंत्री (उवतंशि) व मा. राज्यमंत्री (उवतंशि) यांचे खाजगी सचिव

सा. प्र. वि. नि. वि. वि. महाराष्ट्र, मुंबई-३२

उच्च व तंत्रशिक्षण विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी,

निवड नस्ती (साशि-५)

